

Araştırma Makalesi/Research Article

Hemşirelik Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime Yönelik Düşünce ve Tutumları

Özlem DEMİREL BOZKURT¹, Figen KAZANKAYA², Ayşegül DEMRKOL³,
Gizem KARAKAŞ⁴, Habibe PEKŞEN⁵

Nursing Students' Thoughts and Attitudes Towards Postgraduate Education

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, bir üniversitenin hemşirelik fakültesinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini, hemşirelik fakültesinde öğrenim gören son sınıf 315 öğrenci oluşturmuştur. Veriler "Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Yönelik Anket Formu" ve "Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Veriler, SPSS 24.0 paket programında Student T Testi ve Anova Testi, ileri analiz için Bonferroni testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin yaş ortalaması 22.37±0.91 olup, %87'si kadın, %98'i bekar, %81.0'i Anadolu Lisesi mezunudur. Öğrencilerin çoğunluğunun (%68.9) hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği, %49.2'sinin ilk tercihi olduğu saptanmıştır. Öğrenciler hemşirelik mesleğini en çok (%54.6) iş bulma imkanı kolay olduğu için seçtikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin ailesinde lisansüstü eğitim yapan kişi oranı %14.0 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunun (%77.4) lisansüstü eğitim yapmak istedikleri bulunmuştur. Öğrenciler sırasıyla; Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (%20.3), Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği (%18.7) ve Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (%18.1) anabilim dallarında lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler lisansüstü eğitimi çoğunlukla (%56.2) ilgisi olduğu için yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin lisansüstü eğitimin işlevine yönelik faktörün puan ortalaması 36.86±6.97, lisansüstü eğitim yapma istekliliklerine ilişkin faktörün puan ortalaması 22.19±5.66 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu, cinsiyet, mezun olunan okul türü, hemşireliği isteyerek seçme ve lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumlarının tutumlarını anlamlı olarak etkilediği bulunmuştur (p<0.05). Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutum içinde oldukları belirlenmiştir.

Sonuç: Hemşirelik son sınıf öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Düşünce, hemşirelik, lisansüstü eğitim, tutum,

ABSTRACT

Objective: This research was conducted as a descriptive study with the aim of determining the thoughts and attitudes of final year students at the nursing faculty of a government university on postgraduate education.

Methods: The sample of the research consisted of 315 students in their final year of study at the nursing faculty. Data collection was achieved using a Students' Descriptive Characteristics Questionnaire and a Postgraduate Education Attitude Scale. In the analysis of data, the program package SPSS 24.0 was used the Student T test and the Anova test, and the Bonferroni test for advanced analysis.

Results: The mean age of the final year nursing students was 22.37±0.91 years, 87% were female, 98% were single, and 81.0% were graduates of Anatolian High Schools. A majority of the students (68.9%) had chosen the nursing profession willingly, and for 49.2% it was their first choice. The students had chosen the nursing profession the most because of ease of finding work (54.6%). The proportion of those with a postgraduate education in the students' families was found to be 14.0%. A majority of the students (77.4%) wanted to continue to postgraduate education. The departments in which the students said they wanted to do postgraduate studies were, in order, Gynecological Nursing (20.3%), Surgical Nursing (18.7%), and Mental Health Nursing (18.1%). A majority of the students (56.2%) said that they wanted to continue to postgraduate education because they had an interest in it. It was found that the students' mean score on the factor concerning the role of postgraduate education was 36.86±6.97, and their mean score on the factor relating to willingness to continue to postgraduate education was 22.19±5.66. It was found that the students' attitudes to postgraduate education were positive, and that their attitudes were significantly affected by their gender, the type of school from which they had graduated, whether they had chosen nursing willingly, and whether they wished to continue to postgraduate education (p<0.05). It was determined that female students had a more positive attitude than male students.

Conclusion: It may be said that final year nursing students have positive attitudes to postgraduate education.

Keywords: Attitude, graduate, education, nursing, , thought.

¹Dr. Öğr. Üyesi., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir/Türkiye, e-mail: ozdemboz@hotmail.com, ORCID ID 0000-0002-7212-9140

²Figen Kazankaya (Sorumlu Yazar), Ar. Gör., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir/Türkiye, e-mail: fgndgn@hotmail.com ORCID ID 0000-0001-5028-0563

³Hemşire, Merkezefendi Devlet Hastanesi, Manisa/ Türkiye, e-mail: aysglblgn@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-0546-263X

⁴Hemşire, Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir/Türkiye, e-mail: karakasgizem24@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-6351-3431

⁵Hemşire, Saruhanlı Devlet Hastanesi, Manisa/ Türkiye, e-mail: habibepeksen1993@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-9629-5530

Geliş Tarihi: 26.05.2022, Kabul Tarihi: 22.07.2022

EXTENDED ABSTRACT

Objective: Because technology and knowledge are changing quickly, scientific competence, which was previously attained at first degree level, is now reached only at masters or doctorate level. At the same time, postgraduate education gives an opportunity for individuals to develop personally as much as in a scientific sense. Going on to postgraduate education gives nurses the chance to develop specializations in the field of nursing, to further their careers in the way that they wish, and to have better opportunities. This research was conducted as a descriptive study with the aim of determining the thoughts and attitudes of final year students at the nursing faculty of a government university on postgraduate education.

Methods: The sample of the research consisted of 315 students in their final year of study at the nursing faculty of a government university in Izmir, Turkey, who agreed voluntarily to participate in the research and who completed the forms in full. Data collection was achieved using a Students' Descriptive Characteristics Questionnaire prepared by the researchers in line with information in the literature, and containing 17 questions, nine on the students' socio-demographic characteristics and eight on their thoughts on postgraduate education, and a Postgraduate Education Attitude Scale, with 15 questions. In the analysis of data, the program package SPSS 24.0 was used for descriptive tests such as frequencies, percentages and means, the Student T test and the Anova test, and the Bonferroni test for advanced analysis. Mean values were given with standard deviations (Avg+SD), and statistical significance was taken as $p<0.05$ with a confidence interval of 95%.

Findings: The mean age of the final year nursing students was 22.37 ± 0.91 years, 87% were female, 98% were single, and 81.0% were graduates of Anatolian High Schools. A majority of the students (68.9%) had chosen the nursing profession willingly, and for 49.2% it was their first choice. The students had chosen the nursing profession because of ease of finding work (54.6%), because they liked this department (35.2%), because they wanted a career in the field of health (17.1%), because they wanted to perform a service to society (15.2%), and because the possibilities of work were good, and the chance of advancement was easy (12.1%). The proportion of those with a postgraduate education in the students' families was found to be 14.0%. A majority of the students (77.4%) wanted to continue to postgraduate education. The departments in which the students said they wanted to do postgraduate studies were, in

order, Gynecological Nursing (20.3%), Surgical Nursing (18.7%), and Mental Health Nursing (18.1%). A majority of the students (56.2%) said that they wanted to continue to postgraduate education because they had an interest in it. It was found that students who did not want to continue to postgraduate education said that it was because they did not like full-time education (10.8%), or because they wanted to begin their lives and start earning money (10.5%).

It was found that the students' mean score on the factor concerning the role of postgraduate education was 36.86 ± 6.97 , and their mean score on the factor relating to willingness to continue to postgraduate education was 22.19 ± 5.66 . It was found that the students' attitudes to postgraduate education were positive, and that their attitudes were significantly affected by their gender, the type of school from which they had graduated, whether they had chosen nursing willingly, and whether they wished to continue to postgraduate education ($p<0.05$). It was determined that female students had a more positive attitude than male students.

Conclusion: It may be said that final year nursing students have positive attitudes to postgraduate education. Postgraduate education is of great importance not only to provide scientific and teaching personnel, but to solve problems, to develop the country and to make advances in the field of technology. Universities should give students the necessary information on postgraduate education, and provide support to encourage students in postgraduate education.

GİRİŞ

Hemşireler, uzun yıllar hem ulusal hem de uluslararası alanda, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve sağlık sorunlarının giderilmesinde en önemli sağlık çalışanlarından biri olarak uzun yıllar varlığını sürdürmüştür. Tedavi edici sağlık hizmetlerinin sağlığı sürdürmede tek başına yeterli olmaması ve giderek artan sağlık harcamalarını azaltmak için toplumun hemen her alanında çalışan hemşireler etkin rol oynamaktadır (Özkütük, Orgun ve Akçakoca, 2018).

Türkiye'de hemşirelik lisans eğitimi, ilk kez 1955'te Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (HYO) ile başlamıştır. Bu eğitim günümüzde 128 lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi veren üniversiteyle devam etmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2022). Bu okullardaki eğitimin ana hedefi, öğrencilerin sağlıklı veya hasta bireylere, onların ailelerine ihtiyaç duydukları hemşirelik bakımını verebilmeleri için, kritik düşünme becerileri kazanmalarını sağlayarak, psikomotor yeteneklerini evrensel etik değerler ile geliştirmektir (Beard, Geist ve Levis, 2018). Yükseköğretim, toplumun

bilgi ve kültür alanında önemli bir bileşendir ve milli değerlerin sürdürülebilirliği için hizmet vermektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişmeler yükseköğretimin yeniden yapılanmasını gerekli kılmıştır (Kaymaz ve ark., 2017).

Hemşireler, hasta bakımını olumlu yönde etkileme yeteneklerini artırmak için gelişmiş eğitime ihtiyaç duyar ve bu eğitim bakım sunumunu ve hasta sonuçlarının iyileştirilmesine yol açar. Hemşirelikte lisansüstü eğitim, hemşirelerin profesyonel davranışlarını artırma ve klinik güvenlerinde ilişkili bir gelişme sağlama potansiyeline sahiptir. Artan benlik saygısı ve mesleki faaliyetlere artan katılım, hemşirelik çalışmasına yönelik değişen tutumları yansıtır ve hasta bakımının ilerlemesine katkıda bulunur (Ng, Eley ve Tuckett, 2016).

Teknolojinin ve bilginin hızlı değişimi sebebiyle, bilimsel yeterlilik önceleri lisans düzeyinde sağlanırken günümüzde bu yeterlilik düzeyi yüksek lisans ve doktora çalışmalarıyla sağlanmaya başlanmıştır. Bununla birlikte lisansüstü eğitim bireylere bilimsel anlamda olduğu kadar kendini geliştirme yönünde de fırsat sağlamaktadır (Ardahan ve Özsoy, 2015). Yapılan çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitim almayı isteme nedenlerine bakıldığında; Zahran (2013) kendini geliştirme, kariyer fırsatlarının artması, Aydemir ve Çam (2015) ise öğrencilerin kendilerini geliştirme hedefleri, geleceğe yönelik amaçlarını gerçekleştirme istekleri, araştırma yapmayı sevmeleri, kendilerini sürekli geliştirmek istemeleri nedeniyle lisansüstü eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin lisansüstü eğitimden beklentileri arasında; alanlarında yetkin ve etkili biri olma, prestijli bir yaşama sahip olma ve kendini geliştirme fırsatı bulma yer almaktadır (Aydemir ve Çam, 2015). Başka bir çalışmada ise lisansüstü eğitim almayı düşünen öğrencilerin (%45.3) amacının akademisyenlik olduğu belirtilmiştir (Kavurmacı ve ark., 2021).

Hemşirelikte yüksek lisans eğitimi, hemşirenin değişen profesyonel sorumlulukları doğrultusunda uygulama, eğitim, araştırma, yönetim ve danışmanlık bilgi/becerisi ile entelektüel ilgiyi, analitik düşünceyi ve kritik durumlarda karar verme becerisini geliştirmeyi amaçlamakta ve uzman hemşire olarak uygulama alanlarında ve eğitim kurumlarında görev almaya hazırlanmaktadır (Aydın, 2019). Doktora eğitimi ise bireyin bağımsız araştırma yapmayı, bilimsel olayları eleştirel bakış açısıyla irdeleyebilmeyi, kanıtları kullanmayı, kuram ve modellere dayalı uygulamalar ile bakımın standartlarını yükseltmeyi amaçlar (Ardahan ve Özsoy, 2015; Aydın, 2019; Ng, ve ark., 2016). Doktora eğitimi, hemşireleri akademik, klinik ve

araştırma ortamlarında liderlik rollerini üstlenmeye hazırlanmaktadır (Aydın, 2019).

Lisansüstü eğitime devam etmek, hemşirelere hemşirelik alanındaki uzmanlıklarını geliştirmeleri, arzu ettikleri kariyer ilerlemelerini sağlamaları ve daha iyi fırsatlar elde etmeleri için yararlı bir fırsat sunar (Toyoda, Kudo, Hagi, Toyoshima ve Kono, 2019). Lisansüstü eğitim gören hemşirelerle yapılan çalışmada hemşirelerin lisansüstü eğitimin kendilerine, “uzmanlık bilgi-becerisini klinik alana yansıtmaya”, “bilgi-beceri birikimini artırma”, “farklı bakış açıları kazandırma”, “verilen hizmetin niteliğini artırma”, “kendine güveni artırma”, “iş daha bilinçli yapma”, “araştırma yapma eğilimini artırma” gibi profesyonellik/yetkinlik özelliklerini kazandırdığı ortaya çıkarılmıştır (Aydın, 2019). Lisansüstü eğitime devam eden hemşirelerin eleştirel düşünme ve karar verme yeteneklerini daha fazla geliştirdikleri, doğru olmayan uygulamalara karşı çıkabilecek liderlik özellikleri kazandıkları, yönetimde ve politikalarda daha çok söz sahibi oldukları belirlenmiştir (Kaya ve Şendir, 2021; Satır ve Murat, 2021; Wilkinson, Carryer ve Budge, 2018).

Öğrenci hemşirelerin lisansüstü eğitime devam etmeleri, eğitim alınan bilim dalıyla ilgili bilgilerin derinlemesine ve kapsamlı öğrenilmesi, olumlu tutum, değer ve analitik düşünme yeteneği kazandırması bakımından oldukça önemlidir (Kavurmacı, Tan, Arıkan ve Yıldız, 2021). Nitelikli insan gücü yetiştirmede, bilim ve teknoloji alanındaki yeniliklerde lisansüstü eğitimin önemi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok iyi bilinmektedir (Bozan, 2012).

Bu nedenlerden dolayı hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumlarının incelenmesi planlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünceleri nasıldır?
2. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumları nasıldır?
3. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri lisansüstü eğitime bakış açılarını etkiler mi?

YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı, kesitsel niteliktedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer: Araştırma, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni/Örneklemi

Araştırma Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde Mayıs-Ağustos 2017 tarihlerinde

yapılmıştır. Veriler öz bildirim yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi son sınıfta eğitimine devam eden intörn öğrenciler (N=376) oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamış, evren örneklem olarak kabul edilmiş ve tüm evrene ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde fakültede bulunan, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve anketleri eksiksiz dolduran n=315 intörn hemşire örnekleme oluşturmuştur. Evrenin %81.9'una ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Yönelik Anket Formu: Araştırmacılar tarafından literatür bilgisi doğrultusunda (Gözüm, 2004; Karadaş, Duran ve Kaynak, 2017; Sönmez, Önal ve Yıldız, 2019; Kavurmacı ve ark., 2021; Satır ve Murat, 2021; Şen, Özdilek ve Öz, 2021) oluşturulan 17 soruluk anket formunda; öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (9 soru) ile lisansüstü eğitime yönelik düşüncelerine ilişkin (8 soru) olmak üzere toplam 17 soru yer almaktadır.

Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (LEYTÖ): Öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını belirlemek üzere, Ünal ve İter (2010) tarafından geliştirilen Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. On beş maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçek olup işlev ve istek olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçekte "1=Kesinlikle Katılmıyorum", "2=Katılmıyorum", "3=Kısmen Katılıyorum", "4=Katılıyorum", "5=Tamamen Katılıyorum" anlamındadır. İşlev Alt Boyutu ilk 9 soruyu İstek Alt Boyutu son 6 soruyu kapsamaktadır. Ünal ve İter (2010)'in çalışmasında ölçek Cronbach Alpha Katsayısı 0.95 şeklinde bulunmuştur (Ünal ve İter, 2010). Ölçekten alınabilecek maksimum puan 75, minimum puan 15'dir. LEYTÖ, hem toplam puan, hem de alt ölçek puanları üzerinden yorumlanmakta olup, ölçek ve alt ölçeklerden alınan yüksek puan olumlu tutumu ifade etmektedir.

Veri Toplama Yöntemi

Veriler, araştırmacılar tarafından 2017 yılı Haziran ayında araştırma kapsamına giren intörn öğrencilerden öz bildirim yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan, formları eksiksiz dolduran 315 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğrencilere süre kısıtlaması yapılmamış, öğrenciler formları yaklaşık 10-15 dakikada doldurmuşlardır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, Statistical Package for the Social Sciences v. 24.0 (SPSS) paket programı kullanılarak

değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağılıma uyduğu tespit edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistikler, aritmetik ortalama, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin ölçek puan ortalamalarına etkisinin incelendiği Student T Testi ve Anova Testi, ileri analiz için Bonferroni testi kullanılmıştır. Ortalamalar, standart sapma ile birlikte verilmiş (Ort+SS), istatistiksel anlamlılık %95 güven aralığında $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları (23.05.2017 tarihli 2017/179 numaralı) ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı'ndan gerekli yazılı izin alınmıştır. Anket formu gönüllülük ilkesine dayanarak, öğrencilerin sözlü onamları alınarak uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.37 ± 0.91 , %87.0'si kadın, %98.1'i bekar, %81.0'ı Anadolu lisesi mezunu olup, diğer sosyo-demografik veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=315)

Sosyo-Demografik Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş Grubu		
22 yaş ve altı	207	65.7
23 yaş ve üzeri	108	34.3
Yaş ortalaması: 22.37±0.91 (min 21, max 28)		
Cinsiyet		
Kadın	274	87.0
Erkek	41	13.0
Medeni durum		
Evli	6	1.9
Bekar	309	98.1
Mezun olunan okul		
Düz lise	43	13.7
Anadolu lisesi	255	81.0
Meslek lisesi	10	3.2
Özel lise	5	1.6
Anadolu öğretmen lisesi	2	0.5
Annenin eğitim düzeyi		
Okur-yazar değil	12	3.8
Okur-yazar	43	13.7
İlkokul mezunu	116	36.8
Ortaokul mezunu	60	19.0
Lise ve dengi	58	18.4
Üniversite/yüksekokul	26	8.3
Annenin mesleği		
Ev hanımı	229	72.7
İşçi	16	5.1
Memur	35	11.1
Serbest meslek	17	5.4
Emekli	18	5.7
Babanın eğitim durumu (n=314)*		
Okur-yazar değil	4	1.3
Okur-yazar	28	8.9
İlkokul mezunu	77	24.5
Ortaokul mezunu	44	14.0
Lise ve dengi	101	32.2
Üniversite/yüksekokul	60	19.1
Babanın mesleği (n=314)*		
Çalışmıyor	12	3.8
İşçi	90	28.7
Memur	89	28.3
Serbest meslek	74	23.6
Emekli	49	15.6
Gelir durumu		
Gelir giderden az	23	7.3
Gelir gidere denk	270	85.7
Gelir giderden fazla	22	7.0

*Bir öğrencinin babası vefat etmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme durumlarına bakıldığında; %49.2'sinin hemşireliğin ilk tercihi olduğu, %68.9'unun bu mesleği isteyerek seçtiği belirlenmiştir. Hemşirelik mesleğinin seçilme nedenlerine bakıldığında iş bulma imkânı kolay olduğu (%54.6), bu mesleği sevdiği (%35.4) ve sağlık alanında kariyer yapmak istedikleri (%17.1) için seçtikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Seçme Durumlarına Göre Dağılımları (n=315)

Hemşirelik Mesleğini Seçme Durumları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Hemşirelik kaçınıcı tercihi		
İlk tercih	155	49.2
İlk on tercih	118	37.5
Son on tercih	30	9.5
Bütün tercihler	12	3.8
Hemşireliği isteyerek seçme		
Evet	217	68.9
Hayır	98	31.1
Hemşirelik mesleğini seçme nedeni*		
İş bulma imkânı kolay olduğu için	172	54.6
Sevdiğim için	111	35.4
Sağlık alanında kariyer yapmak için	54	17.1
Topluma yönelik hizmet etmek için	48	15.2
İmkanları iyi, yükselme şansı kolay, ideal bir meslek olduğu için	38	12.1
Aile istediği için, puanım yettiği için, hayalim olduğu için vb.	18	5.7
Prestijli bir yaşama sahip olmak için	6	1.9

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Satır yüzdesi alınmıştır.

Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin ailesinde lisansüstü eğitim yapan kişi oranı %14.0 olarak saptanmıştır. Ailesinde lisansüstü eğitim yapan kişilerden birinci dereceden akraba oranlarına bakıldığında %29.5'i erkek kardeş, %25.0'i kız kardeş ve %4.6'sının da baba olduğu saptanmıştır. Lisansüstü eğitim yapan ikinci derece akraba oranlarına bakıldığında %27.3'ü uzak akraba (kuzen, enişte) ve %13.6'sının yakın akraba (amca, dayı) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Yapmayı İsteme ve Seçtikleri Anabilim Dallarına Göre Dağılımları

Lisansüstü Eğitim Hakkında Düşünceleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumları		
Evet	243	77.4
Hayır	71	22.6
Öğrencilerin lisansüstü eğitim yapmak istedikleri anabilim dalları		
Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği	64	20.3
Cerrahi hastalıkları hemşireliği	59	18.7
Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği	57	18.1
İç hastalıkları hemşireliği	42	13.3
Halk sağlığı hemşireliği	39	12.4
Çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği	35	11.1
Hemşirelik esasları	13	4.1
Hemşirelikte öğretim	3	1.0
Hemşirelikte yönetim	3	1.0
Bu anabilim dallarını tercih etme nedenleri*		
Alana ilgisi olduğu için	177	56.2
Daha bilimsel ve işlevsel olduğunu düşündüğü için	51	16.2
Toplumsal konuları ele aldığı için	43	13.7
Uluslararası prestije sahip olduğu için	26	8.3
Çalıştığı klinikle aynı olduğu için	12	3.8
Diğer	7	2.1

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Satır yüzdesi alınmıştır.

Katılımcıların lisansüstü eğitim yapmayı isteme ve seçtikleri anabilim dallarına göre dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur. Öğrencilerin %77.4'ü lisansüstü eğitim yapmayı istemekte olup, sırasıyla en çok; Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği (%20.3), Cerrahi hastalıkları hemşireliği (%18.7) ve Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği (%18.1) alanlarını tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Çoğunun (%56.2) tercih nedeni seçtiği alana ilgisinin olmasıdır. Lisansüstü eğitim yapmayı düşünmeyen (%22.6) öğrencilerin %10.8'inin "sürekli eğitim almayı sevmediği", %10.5'inin "erken hayata atılıp maddi kazanç sağlamayı istediği" ve %3.8'inin "maddi açıdan büyük farklılık getirmediğini düşündüğü" için lisansüstü eğitime devam etmek istemedikleri belirlenmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarına Göre Dağılımları

Alt Boyutlar	Min-Max	Ort±ss
İşlev Alt Boyutu	9-45	36.86±0.85
İstek Alt Boyutu	6-30	22.19±5.66

Öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarına göre dağılımlarına bakıldığında İşlev Alt Boyutu puan ortalaması 36.86±0.85, İstek Alt Boyutu puan ortalaması 22.19±5.66 olarak bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 5: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puan Dağılımı

Alt Boyutlar	Değişkenler	n	Ort±SS	Test değeri	p değeri
	Cinsiyet			t	
İşlev Alt Boyutu	Kadın	274	37.32±6.39	3.095	0.002*
	Erkek	41	33.75±9.59		
İstek Alt Boyutu	Kadın	274	22.43±5.51	1.983	0.048*
	Erkek	41	20.56±6.43		
	Mezun olunan okul türü			F	
İşlev Alt Boyutu	Anadolu lisesi	255	37.09±6.76	1.567	0.183
	Düz lise	43	36.00±7.70		
	Meslek lisesi	10	38.20±5.55		
	Özel lise	5	30.00±12.32		
	Anadolu öğretmen lisesi	2	35.50±2.12		
İstek Alt Boyutu	Anadolu lisesi*	255	22.62±5.51	2.953	0.020**
	Düz lise*	43	19.74±6.36		
	Meslek lisesi	10	23.50±3.47		
	Özel lise	5	19.60±6.58		
	Anadolu öğretmen lisesi	2	19.50±2.12		
	Hemşireliği isteyerek seçme			t	
İşlev Alt Boyutu	Evet	214	37.16±6.30	1.362	1.174
	Hayır	98	36.01±8.25		
İstek Alt Boyutu	Evet	214	23.06±5.04	4.317	0.000*
	Hayır	98	20.15±6.44		
	Lisansüstü eğitim yapmayı isteme			t	
İşlev Alt Boyutu	Evet	243	38.78±4.99	10.532	0.000*
	Hayır	71	30.23±8.64		
İstek Alt Boyutu	Evet	243	24.22±3.87	15.841	0.000*
	Hayır	71	15.81±5.29		

* Student t testi ** Varyans Analizi $p < 0.05$

Katılımcıların sosyo-demografik ile Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puan dağılımı Tablo 5'de sunulmuştur.

TARTIŞMA

Bu bölümde hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumlarının değerlendirilmesine yönelik elde edilen bulgular tartışılmıştır.

Temel görevlerinden biri sağlığı korumak ve geliştirmek olan hemşirelik mesleğinin, öğrencilerin kendi kararlarıyla seçilmiş olması gelecekte mesleğini severek yapan, otonomisi ve iş doyumunu yüksek, mesleğinde mutlu bir sağlık profesyonelinin yetişmesinde anahtar rol oynayacaktır (Taşkıran ve ark., 2020). Karadaş ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışmada hemşirelik fakültesini ilk tercih olarak seçen öğrencilerin oranını %72.5 ve kendi isteği ile bu bölümü seçen öğrencilerin oranını %66.7 olarak saptamışlardır (Karadaş ve ark., 2017). Başka bir çalışmada hemşirelik mesleğini ilk tercih olarak seçen (%62.4) öğrencilerin %75.6'sı hemşireliği isteyerek seçmiştir (Şen ve ark., 2021). Sönmez ve arkadaşları (2019) çalışmasında öğrencilerin hemşireliği isteyerek seçtiklerini (%66.3) ve mezun olduktan sonra bu mesleğe devam etmeyi istediklerini (%91.4) belirtmiştir (Sönmez ve ark., 2019). Literatürde yer alan çalışmalarda (Çelik, Şahin, Dadak, Sıdal, ve Akyüz, 2014; Taşkıran ve ark., 2020) da bu araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde öğrencilerin iş bulma kolaylığı, üniversite sınavından alınan puanın bu bölüme yetmesi, maaşının iyi olması, ailesinin bu mesleği istemesi gibi nedenlerle hemşirelik bölümünün tercih edilmesi sonucunda hemşirelik mesleğinin temelinde yer alan özveri, insanı sevmek, empati duygusu, yararlı olma, ahlaki duyarlılık gibi kavramlardan uzaklaşılması sorununu karşımıza çıkarmaktadır.

Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %67.5'inin kariyer planladıkları, kariyer planı olanların da %45.9'unun lisansüstü eğitim almayı istedikleri belirtilmektedir (Karadaş ve ark., 2017). Benzer şekilde başka bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yüksek lisans yapmayı düşündükleri (%76.8) ve hemşirelikte uzmanlaşmanın faydalı olacağına inandıkları (%98.1) belirlenmiştir (Altinkürek, Gençbaş, Çiçek, Bebiş, ve Özdemir, 2017). Satır ve Murat (2021)'in çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin neredeyse tamamı (%92.8) lisansüstü eğitim almak isterken, Şen ve arkadaşları (2021) çalışmalarındaki gibi daha düşük oranlarda (%51) lisansüstü eğitim almak isteyen araştırmalar da mevcuttur. Araştırma sonuçları Karadaş ve arkadaşları (2017) ve Altinkürek ve arkadaşları (2017) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir ve öğrencilerin yarısından fazlasının (%77.4) lisansüstü eğitim almak istemesi bu konuda olumlu düşünce içinde olduklarını göstermektedir (Tablo 3).

Yapılan araştırmalarda öğrencilerin cerrahi hastalıkları, iç hastalıkları hemşireliği, hemşirelikte yönetim ve hemşirelik esasları gibi farklı anabilim dallarında bu alanları zevkli, kolay buldukları veya merak ettikleri için lisansüstü eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir (Altinkürek ve ark., 2017; Satır ve Murat, 2021; Ünsal 2010). Öğrencilerin lisans eğitiminin başında ve sonunda çalışmak istedikleri alanların neler olduğunun araştırıldığı bir çalışmada; zor olduğunu düşündükleri, itici buldukları ya da sevmedikleri için doğum ve kadın hastalıklarını tercih etmeyenlerin (%54.2), lisans eğitimi sonunda “anne ve bebeklere bakım vermek çok güzel” ve “dünyaya yeni bir bebeğin gelmesi mutluluk verici” gibi ifadelerle bu alanı tercih ettikleri belirlenmiştir (Gözüm, 2004). Benzer şekilde bu çalışmada da öğrencilerin lisansüstü eğitim almayı en çok istediği alanın Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (%20.3) olduğu görülmüştür.

Araştırmada lisansüstü eğitim almak istedikleri anabilim dallarını seçme nedenlerine bakıldığında %56.2'si alana ilgisi olduğu için, daha bilimsel ve işlevsel olduğunu düşündükleri için, toplumsal konuların ele alındığını düşündükleri için, uluslararası prestije sahip olduğu için, çalıştıkları klinikle aynı olduğu için seçtikleri belirlenmiştir. Çalışmalar doğrultusunda hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitimle kariyerlerinde ilerleme şansı bulmak, sağlık alanındaki yenilik ve gelişmelere uyum sağlamak, güncel bilgilere ve deneyimlere erişmek istedikleri için eğitimlerine devam etmek istedikleri görülmüştür. Öğrencilerin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları hemşireliği alanına niçin ilgi duyduklarına ilişkin soru sorulmamış olması yorumlarımızı sınırlamaktadır. Ancak öğrencilerin bu dersi aldığı ya da uygulamaya çıktığı öğretim elemanına karşı hissettiği yakınlık duygusu, akademik başarılarının artmasında ve başarılı olduğu alanda yüksek lisans yapmayı tercih etmesinde etkili olmuş olabilir. Bu bağlamda öğretmen-öğrenci ilişkisinin yüksek lisans yapılacak anabilim dalı tercihinin etkileyebileceği düşünülmektedir.

Nas ve ark. akademik eğitimlerine devam etmek isteyen bireylerin yüksek lisans programlarını tercih etmelerine etki eden birçok faktör olduğunu belirtmiştir. Yüksek lisans yapma tercihinde okulun ününün, yönetimin, akademik personele ulaşılabilirliğinin, eğitim kalitesinin, ders içeriklerinin ve fiziksel olanakların etkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca benzer şekilde lisanstaki hocaların yönlendirmesi ile öğrencilerin tercihlerinin etkilendiği belirtilmiştir (Nas ve ark., 2016).

Araştırmada, lisansüstü eğitim yapmayı düşünmeyen (%22.6) öğrencilerin %10.8'inin

“sürekli eğitim almayı sevmediği”, %10.5’inin “erken hayata atılıp maddi kazanç sağlamayı istediği” ve %3.8’inin “maddi açıdan büyük farklılık getirmediğini düşündüğü” için lisansüstü eğitime devam etmek istemedikleri belirlenmiştir. Ebelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu (%65.2) lisansüstü eğitim yapmak istemediği, bunun nedenleri ise; erkenden meslek hayatına atılmayı istemek (%54.5), lisansüstü eğitim yapma konusunda kararsız olmak (%31.8), çalışırken eğitime devam etmenin zor olacağını düşünmek (%7.6) olarak sıralanmışlardır (Amanak, Şeker, Canbay ve Esen, 2020). Satır ve Murat (2021) da öğrencilerin işe başlayıp bir an önce para kazanmak istedikleri için lisansüstü eğitime istekli olmadıklarını belirtmiştir (Satır ve Murat 2021). Lisansüstü eğitim yapan hemşirelerin karşılaştıkları zorlukları belirlemek için yapılan araştırmalarda hemşirelikte çalışma şekli/koşullarına bağlı olarak eğitim yapmanın zor olduğu, personel sıkıntısı, aile beklentileri, destekleyici olmayan iş arkadaşları, lisansüstü eğitim yapılan alan ile klinikte çalışılan alanın farklı olması gibi faktörler belirlenmiştir (Aydın, 2019; Edmunds, Ward ve Barnes, 2010; Gijbels, O’Connell, Dalton-O’Connor ve O’Donovan, 2010; Ng ve ark., 2016).

Öğrencilerin lisansüstü eğitim hakkındaki olumlu veya olumsuz tutumları, onların lisansüstü eğitim alma ya da almama durumlarını doğrudan etkilemektedir (Satır ve Murat 2021). Literatürde öğrencilerin lisansüstü eğitimin işlevine ilişkin; lisansüstü eğitimin bilimsel araştırmalara yönlendirme, nitelikli insan yetiştirme, farklı bakış açıları kazandırma, araştırma becerisini geliştirme, düşünme ve yorumlama becerilerini geliştirme, ilgili alanda uzmanlaşmayı sağlama şeklinde görüşleri olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin lisansüstü eğitimi almak istemesinde kendilerini geliştirme isteklerinin en önemli etken olduğunu belirtmiştir (Aslan, 2010; Aydemir ve Çam, 2015). Bu çalışmada öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarına göre dağılımlarına bakıldığında İşlev Alt Boyutu puan ortalaması 36.86±0.85, İstek Alt Boyutu puan ortalaması 22.19±5.66 olarak bulunmuş, sonuç olarak öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik olumlu tutum içinde olduğu yönündedir. Başka bir çalışmada öğrencilerin LEYTÖ toplam puan ortalaması 52.05±19.2 olarak bulunmuş, sonuç olarak lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır (Satır ve Murat, 2021).

Satır ve Murat (2021)’in hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını değerlendirdiği çalışmada LEYTÖ puanı ile cinsiyet arasında anlamlı fark saptanmıştır (Satır ve

Murat 2021). Benzer şekilde Çelik ve arkadaşları (2014) çalışmasında, hemşirelik öğrencilerinde güdülenmenin cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kız öğrencilerin güdülenme düzeylerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir (Çelik ve ark., 2014). Bu araştırmada cinsiyet değişkeninin öğrencilerin lisansüstü eğitime olan tutumlarında anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür ($p<0.05$). Ölçek puan ortalamalarına bakıldığında (Tablo 5) kız öğrencilerin lisansüstü eğitime olan tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kız öğrencilerin lisansüstü eğitime olan tutumlarının yüksek olması nedeniyle mezun olduktan sonra akademik eğitim almayı daha fazla düşündükleri söylenebilir.

Ünsal (2010)’ın yaptığı bir çalışmada mezun olunan okul türünün lisansüstü eğitim alma düşüncesini etkilemediği belirlenmiştir (Ünsal, 2010). Ünsal (2010)’ın aksine bu çalışmada ise mezun olunan okul türünün hemşirelik son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitim sürecine yönelik istekleri üzerine etkili bir değişken olduğu söylenebilir. Yapılan ileri analizde Anadolu lisesi mezunu öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecine yönelik isteklerinin düz lise mezunu öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin meslek hayatında başarılı olabilmesi, mesleğin gerektirdiği profesyonellikte nitelikli sağlık bakım hizmeti verebilmesi için mesleğin kendine uygun olduğuna inanması gerekmektedir (Taşkıran ve ark., 2020). Hemşirelik mesleği seçiminde, farkındalığı olan öğrencilerin öğrenmeye, üretmeye ve gelişime daha açık olduğu düşünülmektedir (Altunkürek ve ark., 2017). Yapılan bir çalışmada hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecine yönelik isteklerinin diğer öğrencilere göre daha olumlu olduğu bulunmuş, öğrencilerin hemşirelik eğitiminde kendilerinin akademik gelişimlerine katkıda bulunacak faaliyetlere katılma konusunda istekli oldukları belirtilmiştir (Atasoy ve Sütütemiz, 2014). Literatüre benzer şekilde bu çalışma da hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin lisansüstü eğitime olan tutumlarının, mesleğini isteyerek seçmeyenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Lisansüstü eğitim alma isteği durumuna bakıldığında; almak isteyenlerin almak istemeyenlere göre LEYTÖ puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (Satır ve Murat, 2021). Bu çalışmada lisansüstü eğitim almak isteyenlerin tutumlarının, eğitim almak istemeyenlere göre daha olumlu olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada lisansüstü eğitim almak isteyenlerin LEYTÖ puanlarının yüksek olması ve olumlu tutum

göstermesi beklenen ve doğal bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik fakültesi son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik düşünce ve tutumların incelendiği 315 öğrenci ile yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre;

- Öğrencilerin çoğunun (%77.4) lisansüstü eğitim yapmak istedikleri bulunmuştur. Öğrenciler sırasıyla; Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği (%20.3), Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği (%18.7) ve Ruh Sağlığı Hemşireliği (%18.1) anabilim dallarında lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin lisansüstü eğitimi çoğunlukla (%56.2) alana ilgisi olduğu için yapmak istediği saptanmıştır.
- Öğrencilerin lisansüstü eğitimin işlevine yönelik faktörün puan ortalaması 36.86±6.97, lisansüstü eğitim yapma istekliliklerine ilişkin faktörün puan ortalaması 22.19±5.66 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 75, minimum puan 15'dir. Alınan yüksek puan olumlu tutumu ifade etmektedir. Bu bağlamda hemşirelik son sınıf öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.
- Öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet, mezun olunan okul türü, hemşireliği isteyerek seçme ve lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumlarından etkilendiği belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin bilinçli birer seçim yapabilmesi için aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Hemşirelik son sınıf öğrencilerine mezun olduktan sonra çalışabilecekleri alanlar tanıtılarak, mesleklerine yeni bir bakış açısı kazandırılmalı böylece hedef belirleme konusunda da yardımcı olunmalıdır.
- Hemşirelerin lisansüstü eğitim ile ilgili izlenimleri, lisansüstü eğitim hakkında olumlu tutum geliştirilmesini etkileyebilir. Örneğin, hemşirelerin lisansüstü derslerinin anlaşılmasının zor olduğu izlenimine sahip olmaları durumunda, lisansüstü eğitim yoluyla kariyer ilerlemelerine olan ilgileri zayıflayabilir. Bu nedenle özellikle son sınıf öğrencilerine lisansüstü eğitime yönelik gerekli bilgilerin verilerek farkındalık oluşturulabilir.
- Kariyer etkinlikleri planlanarak, lisansüstü eğitim almış/alan hemşirelerin öğrencilerle deneyim paylaşımları farkındalık kazandırabilir. Ayrıca danışman öğretim üyeleri de öğrencilerine kariyer planlamaları hakkında bilgilendirme sağlayabilir. Üniversitelerin Hemşirelik Fakültelerinde mentör-

öğrenci ilişkisine yönelik girişimlerin planlanması yararlı olacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sonuçları, hemşirelik öğrencilerinin öz bildirimlerine dayanmakla birlikte kesitsel bir çalışma olduğu için öğrencilerin düşünce ve tutumları zamanla değişebilir. Araştırma örneklemini sadece bir hemşirelik fakültesinin son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu nedenle araştırma sonuçları genellenemez.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırmanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları (23.05.2017 tarihli 2017/179 numaralı) ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı'ndan gerekli yazılı izin alınmıştır. Anket formu gönüllülük ilkesine dayanarak, öğrencilerin sözlü onamları alınarak uygulanmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions:

Fikir/kavram: ÖDB; Tasarım: ÖDB; Veri toplama ve/veya Veri İşlem: AD, GK, HP; Danışmanlık: ÖDB; Analiz ve/veya Yorum: FK, ÖDB; Kaynak tarama; AD, GK, HP, FK; Makalenin Yazımı: FK; Eleştirel inceleme: FK, ÖDB

Çıkar çatışması/Conflict of interest:

Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure:

Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Altunkürek, Ş. Z., Gençbaş, D., Çiçek, H., Bebiş, H., ve Özdemir, S. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin mesleği tercih etme durumları ile mesleki kariyer planları arasındaki ilişkisinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 6(2), 74- 82.
- Amanak, K., Şeker, S., Canbay, F. Ç., ve Esen, E. (2020). Ebelik öğrencilerinin lisansüstü eğitim ve kariyer tercihlerinin belirlenmesi: bir karma yöntem çalışması. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 58-67.
- Ardahan, M., ve Özsoy, S. (2015). Türkiye'de hemşirelik araştırmalarındaki eğilimler:

- Yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(4), 516-534.
- Aslan, C. (2010). Türkçe eğitimi programlarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik özyeterliliklerine ilişkin görüşleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 87-115.
- Atasoy, İ., ve Sütütemiz, N. (2014). Bir grup hemşirelik son sınıf öğrencisinin hemşirelik eğitimi ile ilgili görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22 (2), 94-104.
- Aydemir, S., ve Çam, Ş. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi almaya ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4-16.
- Aydın, G. (2019). Hemşirelikte Lisansüstü Eğitim Sürecinde ve Sonrasında Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Beaird, G., Geist, M., & Lewis, E. J. (2018). Design thinking: Opportunities for application in nursing education. *Nurse Education Today*, 64, 115-118.
- Bozan, M. (2012). Lisansüstü eğitimde nitelik arayışları. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 177-187.
- Çelik, S., Şahin, E., Dadak, F., Sıdal, S. G., ve Akyüz, F. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 43-56.
- Edmunds, L., Ward, S., & Barnes, R. (2010). The use of advanced physical assessment skills by cardiac nurses. *Br. J. Nurs.* 19(5), 282-287. <http://dx.doi.org/10.12968/bjon.2010.19.5.47058>.
- Gijbels, H., O'Connell, R., Dalton-O'Connor, C., & O'Donovan, M. (2010). A systematic review evaluating the impact of post-registration nursing and midwifery education on practice. *Nurse education in practice*, 10(2), 64-69. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nepr.2009.03.011>
- Gözüm, S. (2004). Hemşirelik öğrencilerinin çalışmak istedikleri alanlara ilişkin lisans eğitiminin başında ve sonundaki tercihleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 10-17.
- Karadaş, A., Duran, S., ve Kaynak, S. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 1-8.
- Kavurmacı, M., Tan, M., Arıkan, D., ve Yıldız, İ. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime ve kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 192-201. <http://dx.doi.org/10.17049/ataunihem.645821>
- Kaya, A. ve Şendir, M. (2021). Hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında eleştirel düşünme stratejileri ve boyutları. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 4 (3), 163-168.
- Kaymaz, T. T., Çetinkaya, Ş. Ş., Bakır, E., Özçetin, Y. S. Ü., Gül., Ş., Şahin, N. E., ... Tunçbilek, Z. (2017). Türkiye'deki hemşirelik lisans programlarının web sayfalarında bologna sürecinin yansımaları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 91-97. <http://dx.doi.org/10.5961/jhes.2017.187>.
- Nas, S., Peyman, D., ve Arat, Ö. G. (2016). Bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(4), 571-599.
- Ng, L., Eley, R., & Tuckett, A. (2016). Exploring factors affecting registered nurses' pursuit of postgraduate education in Australia. *Nursing & Health Sciences*, 18(4), 435-441. <http://dx.doi.org/10.1111/nhs.12289>.
- Özkütük, N., Orgun, F., ve Akçakoca, B. (2018). Türkiye'de hemşirelik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına ilişkin güncel durumun incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(2), 150-157. <http://dx.doi.org/10.2399/yod.18.006>.
- Satır, G., ve Murat, M. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi: Vakıf üniversitesi örneği. *EGEHFD*, 37(1), 59-67.
- Sönmez, B., Önal, M., ve Yıldız, G. (2019). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kariyer değerleri ve kariyer geleceği arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(1):127-35.
- Şen, S., Özdilek, S., ve Öz, E. N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde kariyer geleceği ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 8(1), 21-30.

- Taşkıran, N., Kalı, N., Kıvrak, E. N., Türkseven, N., & Yıldırım, G. Ö. (2020). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine, rollerine ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri. *Hastane Öncesi Dergisi*, 5(1), 43-56.
- Toyoda, T., Kudo, Y., Hagi, N., Toyoshima, Y., & Kono, K. (2019). Predictors of female registered nurses' interest in enrolling in master's programs of nursing graduate schools in Japan. *J Rural Med*. 14(1), 26-35. <http://dx.doi.org/10.2185/jrm.2985>.
- Ünal, Ç., ve İltter, I. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitime olan tutumları (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği ABD örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 147-164.
- Ünsal, A. (2010). Lisansüstü eğitime ilişkin yapılan eğitimin hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyleri üzerine etkisi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(15), 45-57.
- Wilkinson, J., Carryer, J., & Budge, C. (2018). Impact of postgraduate education on advanced practice nurse activity—a national survey. *International Nursing Review*, 65(3), 417-424. <http://dx.doi.org/10.1111/inr.12437>.
- Yükseköğretim Kurulu. (2022). <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10248>
- Zahran, Z. (2013). Master's level education in Jordan: A qualitative study of key motivational factors and perceived impact on practice. *Nurse Education Today*, 33(9), 1051-10